

İstiklâl Yolu'nu Niçin Öğrenmeliyiz?

Dursun CEBECİ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

İstiklal Yolunu Niçin Öğrenmeliyiz?

Yazar: Dursun CEBECİ

Redaksiyon: İlknur Metin

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

Kapak Görseli: 1921 yılında Milli Mücadelede ilk silah sevkiyatını gerçekleştiren Fransız bandıralı Peny vapurunun temsilî resmidir.

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2022 Mayıs, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-43-1

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Meteksan Matbaacılık ve Tek. San. Tic. Aş.

Sertifika No: 46519

Beytepe Köyü Yolu Bilkent No:3 06800

Çankaya – Ankara / TÜRKİYE

T: +90 312 266 44 10 / 652

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

*Hayata gözlerimi açtığım andan itibaren
her daim yanımda olan Anne ve Babama...*

Dursun Cebeci, 1983 yılında Çankırı’da dünyaya gelmiştir. İlk, orta ve lise eğitimini Çankırı’da tamamlamıştır. 2006 yılında Ankara Üniversitesi Çankırı Meslek Yüksek Okulu Bilgisayar Programcılığından mezun olmuştur. Aynı yıl içerisinde Anadolu Üniversitesi (Açık Öğretim) İşletme bölümüne başlayıp, 2010 yılında mezun olmuştur. 2011 yılında askerlik vazifesini tamamlamıştır. 2007-2008 senesinde Çankırı Halk Eğitim Merkezinde

usta öğretici olarak bilgisayar kursu vermiştir. 2010-2011 eğitim öğretim dönemi içerisinde Çankırı Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı Yapraklı ilçesi Dağovacık köyünde ücretli öğretmenlik yapmıştır. 2013 senesinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim dalında yüksek lisansına başlamış, 2016 senesinde “Türkiye Cumhuriyeti İnkilâp Tarihi ve Atatürkçülük Derslerinde ‘İstiklâl Yolu’nun Öğretimi: (Mevcut Ders Kitapları, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri ve Çağdaş Yayınlar Işığında Yeni Bir Etkinlik Paketi Tasarımı) isimli tezi ile mezun olmuştur. 2019 senesinde Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı YÖK 100/2000 projesi (Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyet Tarihi) kapsamında başladığı doktora eğitimine tez döneminde devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	5
ÖNSÖZ	7
ÖZET	9
KISALTMALAR	11
1. GİRİŞ	13
2. İSTİKLÂL YOLU’NU NİÇİN ÖĞRENMEİYİZ	37
2.1. Sosyal Bilgiler ve Tarih Derslerinde Yerel Tarih Kullanımının Önemi	37
2.2. Mevcut Ders Kitaplarında “İstiklâl Yolu”	37
2.3. Çağdaş Yayınlarda “İstiklâl Yolu”	39
2.4. Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin “İstiklâl Yolu” Konusuna Dair Görüşleri	68
2.5. Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretmenlerinin İstiklâl Yolu Konusuna Hakkında Görüşleri	69
2.6. İstiklâl Yolu Konusu Hakkında Yapılan Ankette Devlet Okulu İle Özel Eğitim Kurumlarında Eğitim Gören Öğrencilerin Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	70
2.7. Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Işığında Hazırlanan Etkinlik Paketi Neticesinde Ulaşılmak İstlenen Sonuçlar	71
3. SONUÇ	73
3.1. Sonuç	73
KAYNAKÇA	77
YARARLANILAN WEB SİTELERİ	83
EKLER	85
1- EK1 Örnekleme Giren Öğrenci, Öğretmen Okulları ve Sayıları	86
2- EK2 Ortaokul ve Lise Öğrencileri İle Yapılan Anket Sonuçları	87
3- EK3 Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretmenleri İle Yapılan Anket Sonuçları	104
4- EK4 Devlet Okulu ve Özel Okul Öğrencilerinin Anket Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	111
5- EK5 Sözlü Tarih Çalışması.....	113
6- EK6 Yeni Etkinlik Paketi Tasarımı	119
DİZİN	141

ÖNSÖZ

Milli bilincin kazanılmasındaki en büyük amaçlardan bir tanesi bireyin geçmişini öğrenmesi, atalarının geçmişteki başarıları ile övünmesi ve bu başarıları gelecek kuşaklara aktararak gelecek kuşakların Türk Milletinin bir ferdi olduğunu unutmamasını sağlamaktır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin de geçmişine bakıldığı zaman büyük savaşlar, kazanılan zaferler, büyük kahramanlıklar görülmektedir. İlk yerleşim yerleri olan Türkistan'dan göç ederek, 1071 yılında Malazgirt Zaferi ile Anadolu'ya yerleşen Türkler ve bu Türklerin torunları bu coğrafyada çok sayıda devlet kurmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin selefi olan 1299 yılında Osman Gazi tarafından kurulan Osmanlı Devleti 624 yıl boyunca üç kıtaya hükmetmiştir.

1914 'te başlayan ve 4 yıl süren Birinci Dünya Savaşı sonunda mağlup sayılan Osmanlı Devleti İtilaf Devletleri ile çok ağır şartlar içeren Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalamak zorunda kaldı. Bu antlaşmaya göre Osmanlı Ordusu dağıtılacak, elinden silahları alınacak, işgal devletleri kendilerine karşı bir tehdit hissettiklerinde o bölgeyi işgal edebileceklerdi. Bu yaşanan gelişmeler 624 yıl boyunca 3 kıtaya hükmeden Osmanlı Devleti'nin sonu anlamına gelmekteydi. 19 Mayıs 1919 günü Mustafa Atatürk'ün Samsun'a çıkması ile Türk Milli Mücadelesi de başlamış oldu.

Atatürk'ün Samsun'a çıkması ile başlayan Türk Milli Mücadelesi güç şartlar altında gösterilen kahramanlıklara sahne olmaktaydı. Anadolu'nun çeşitli yerlerinden gelen gönüllüler ile kurulan ordunun bazı ihtiyaçları 7 – 8 Ağustos tarihlerinde yürürlüğe giren Tekâlif-i Milliye Emirleri ile giderilmeye çalışılmıştı.

Anadolu'dan gelen gönüllülerden oluşan ordunun silah ihtiyacı ise Rusya ile yapılan anlaşma sonucu buradan gelen silahlar ve Osmanlı ordusunun elinden alınan silahların kaçırılması ile temin edilecekti. Rusya'dan gelen ve kaçırılan silahların nakliyesi esnasında Anadolu'nun büyük bölümü ve İstanbul'un işgal altında olması sebebiyle, sevkiyat için daha uygun durumda olan İnebolu Limanı kullanılacaktı. İnebolu Limanına getirilen silahlar İnebolu-Küre-Ecevit-Seydiler-İlgaz-Çankırı güzergâhu üzerinden Ankara'ya ulaştırılmaktaydı. Erkeklerin neredeyse tamamının, çocuklar ve ihtiyarlar hariç cephede bulunmasından dolayı, bölgede cephaneye taşıma görevi Türk Kadınına düşmüştü. Türk Kurtuluş Mücadelesi döneminde İstiklâl Yolu güzergâhında Türk kadınları tarihte eşine az rastlanacak derecede kahramanlık-

lar göstermiş, çoğu zaman beşikteki bebeğini bırakacak yeri olmadığı için sırtına alarak cephane taşımaya koşmuştu. Bu kahraman kadınlardan bir tanesi olan Şerife Bacı ve Elif Bebek Türk Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında öne çıkan kahramanlar arasında yer almaktadır.

Bu çalışmanın amacı Milli Eğitime bağlı ortaokul ve liselerde okutulan sosyal bilgiler ve Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürkçülük derslerinde, Türk Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında kilit rol oynayan "İstiklâl Yolu" konusuna yer verilip verilmediği sorusunun cevabını aramaktır. Bu bağlamda Çankırı Merkeze bağlı 4 okulda 240 öğrenciye ve 40 tarih ve sosyal bilgiler öğretmenine yapılan anket sonucu "İstiklâl Yolu" konusuna mevcut ders kitaplarında ve müfredatta yer verilmediği saptanmıştır. Yapılan bu anket sonucu, gerek öğretmenlerin, gerekse öğrencilerin "İstiklâl Yolu" konusunun ders kitaplarında yer almasını istedikleri, bunun yanında konu ile alakalı ek materyaller ve görsellerle desteklenmesi gerektiği fikri öğretmen ve öğrenci görüşleri ile saptanmıştır. Konu hakkında yapılabilecek diğer çalışmaları ise "İstiklâl Yolu" konusunda öğrenciler tarafından yeterli donanımına sahip olmadığı görüşü belirtilen öğretmenlerin, bu konuyu anlatmadan önce konu hakkında kendisini geliştirmesi ve öğrenciye konuyla alakalı materyal temininin sağlanması olarak belirtebiliriz.

Bu çalışma sonucunda öğrenci ve öğretmen görüşleri ışığında yeni bir "etkinlik paketi" tasarımı yapılmıştır. Tasarlanan bu "etkinlik paketi" tamamen uygulanan anketteki öğrenci ve öğretmen görüşleri doğrultusunda hazırlanmaya çalışılmıştır. "İstiklâl Yolu" konusunun öğretimi hakkındaki çalışmamızın öğrenciler, tüm sosyal bilgiler ve tarih öğretmenleri ile birlikte tarih ile ilgilenen akademisyen ve tarihçilere faydalı olmasını temenni ediyorum.

Bu çalışmada doğduğum andan bu güne kadar haklarını ödeyemeyeceğin anne ve babama, "İstiklâl Yolu" çalışmamıza desteklerini esirgemeyerek araştırma süresi boyunca görüşlerini bizimle paylaşan katkılarını esirgemeyen değerli öğretmenlerimize ve öğrencilerine, yüksek lisans eğitimimin başlamasından itibaren desteklerini esirgemeyen ve özellikle bu tezde büyük emeği olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Erhan METİN'e, akademik eğitimim esnasında yardımlarını esirgemeyen Bülent PANCARCI' ya, kitabın teknik hususları hakkında emeği geçen değerli büyüğüm Çetin KAPTAN'a çalışmanın tamamlanmasındaki desteklerinden dolayı tüm kalbimle teşekkür ediyorum.

Dursun CEBECİ
Çankırı - 2022

Özet

Çalışmada 2015 – 2016 Eğitim Öğretim döneminde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokul ve liselerde okutulmakta olan sosyal bilgiler dersi ile Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürkçülük derslerinde “İstiklâl Yolu” konusuna yer verilmesinin, milli duyguları pekiştirebileceği düşünülerek tarih eğitimine kazandırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda “İstiklâl Yolu” konusu ile alakalı 2015 – 2016 eğitim-öğretim dönemine ait mevcut ders kitapları ile birlikte tamamlanmış ve tamamlanma aşamasındaki çağdaş yayınlar incelenmiş olup, “İstiklâl Yolu'nun” öğretiminde kullanılacak bölümler tespit edilmeye çalışılmıştır. Konu ile alakalı olarak Ankara, Kalecik, Ilgaz, Kastamonu, Küre, Seydiler ve İnebolu'da saha çalışması ile röportaj çalışması yapılmıştır. Yapılan bu tespitlerin yanında öğretmen ve öğrenci görüşleri alınarak “İstiklâl Yolu” konusunun ders kitapları içerisinde kullanılması amaçlanmıştır.

Çalışmada tarih eğitiminin yanı sıra tarih öğretimine katkıda bulunan yerel tarih, okul dışı tarih öğretimi ve müze öğretimi konularına da yer verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda okutulan 2015-2016 eğitim-öğretim dönemine ait sosyal bilgiler ile Türkiye Cumhuriyeti ve Atatürkçülük ders kitapları incelenmiş olup “İstiklâl Yolu” konusunun mevcut kitaplarda yer almadığı, yer alan kitaplarda ise eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada yer alan diğer bölümde ise çağdaş yayınlarda “İstiklâl Yolu” konusu incelenmiş olup, tasarlanacak etkinlik paketi doğrultusunda çağdaş yayınlarda yer alan bu konuların mevcut ders kitaplarında ne şekilde kullanılacağı tespit edilmeye çalışılmıştır. Hazırlanacak yeni etkinlik paketinin etkisinin artırılabilmesi adına, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alınmasına yönelik anket çalışmaları yapılmıştır. Yapılan bu anket çalışması Çankırı'da bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokul ve liselerden 2'si devlet okulu, 2'si özel okul olmak üzere 4 okulda 240 öğrenciye ve Çankırı merkezde görev yapan 40 sosyal bilgiler ve tarih öğretmenine uygulanmış betimsel bir çalışmadır. Anketlerden çıkan sonuçlara göre yeni etkinlik paketi tasarımı gerçekleştirilmiştir. İstiklâl Yolunda yaşanmış olan hatıralar canlı tanıkların dilinden aktarılmaya çalışılmış, bunun için “İstiklâl Yolu” içerisinde yer alan bölgelerde alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Alan araştırması sonucunda elde edilen veriler, yeni etkinlik paketi tasarımında değerlendirilmiştir.

2015-2016 eğitim öğretim döneminde okutulan mevcut ders kitapları, çağdaş yayınlarla birlikte öğretmen ve öğrenci görüşleri ışığında hazırlanan

yeni etkinlik, sosyal bilgiler ve İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde öğretmen ve öğrencilerin istifadelerine sunulmuştur. Konu, mevcut ders kitaplarının ve çağdaş yayınlarının incelenmesinin yanında yapılan saha çalışması ve röportaj çalışmaları ile desteklenmiştir. Tasarlanan etkinlik paketi hakkında öğretmen ve öğrenci görüşleri alınarak sosyal bilgiler dersleriyle İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde “İstiklâl Yolu” konusuna sağladığı faydalar objektif olarak aktarılmıştır.

Yapılan bu çalışmanın sonucunda tarih eğitimine katkı sağlaması açısından değerlendirilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tarih Eğitimi, Yerel Tarih, İstiklâl Yolu, Ders Kitapları, Çağdaş Yayınlar, Öğrenci Görüşleri, Öğretmen Görüşleri, Yeni Ünite Tasarımı

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliđi
a.g.e.	Adı geçen eser
A.Ş.	Anonim Őirket
BM	BirleŐmiŐ Milletler
Bknz.	Bakınız
Böl.	Bölüm
DPT	Devlet Planlama TeŐkilatı
Fak.	Fakülte
FAO	Gıda ve Tarım TeŐkilatı (Food and Agricultural Organization)
GB	Gümrük Birliđi
IMF	Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
Ltd. Őti.	Limited Őirket
Mad.	Madde
s.	Sayfa
ss.	Sayfa sayısı
TC	Türkiye Cumhuriyeti
Tic.	Ticaret
vd.	Ve diđerleri